

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені І.І. МЕЧНИКОВА
ФАКУЛЬТЕТ РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ ПЕРЕКЛАДУ

Дипломна робота

на здобуття ступеня вищої освіти "магістр"

на тему «*Трансформації при перекладі художнього тексту з
англійської мови на українську та російську*»

*«Transformations in the process of translation of the belles-lettres text from English into
Ukrainian and Russian»*

Виконала: студентка денної форми навчання

Спеціальності 035.041 Філологія. Германські мови та літератури

(переклад включно), перша — англійська: ПЕРЕКЛАД

ТУЛЬЧАНОВА ОЛЕНА ОЛЕКСАНДРІВНА

Керівник к.філол.н., доц.. ЄРЬОМЕНКО С.В. _____

Рецензент к.філол.н., доц.. ТОМЧАКОВСЬКИЙ О.Г.

Рекоменовано до захисту

Протокол засідання кафедри

Теорії практики перекладу

№ ____ від _____

Захищено на засіданні ЕК №1

Протокол № ..... від .....2019 р.

Оцінка _____/_____/_____

(за національною шкалою, школою ECTS, бали)

Завідувач кафедри

..... Матузкова О.П.

Голова ЕК

..... Матузкова О.П.

Зміст

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ I Лексичні та граматичні трансформації: поняття та класифікація	7
1.1. Поняття перекладу.....	7
1.2. Поняття лексичних трансформацій	8
1.3. Поняття граматичних трансформацій	10
1.4.Класифікація перекладацьких трансформацій.....	12
РОЗДІЛ II Застосування лексичних та граматичних трансформацій при перекладі роману «Путівник по Галактиці для космотуристів»	19
2.1 «Путівник по Галактиці для космотуристів», характеристика твору.....	19
2.2. Застосування лексичних трансформацій при перекладі роману «Путівник по Галактиці для космотуристів» на українську мову	20
2.3.Застосування лексичних трансформацій при перекладі роману «Путівник по Галактиці для космотуристів» на російську мову	29
2.4. Застосування граматичних трансформацій при перекладі роману «Путівник по Галактиці для космотуристів» на українську мову	35
2.5. Застосування граматичних трансформацій при перекладі роману «Путівник по Галактиці для космотуристів» на російську мову	40
ВИСНОВКИ	44
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	48
Summary	53

Вступ

Із незапам'ятних часів різним етнічним спільнотам (плем'я, народність чи державна нація) потрібно було підтримувати взаємовідносини між своїми сусідами. «Ці контакти, як завжди між людьми та ще різними етнічно, в усі історичні періоди були і є як дружніми, мирними, так і ворожими/недобросусідськими. Та незалежно від характеру відносин і справ, що постійно виникали і виникають між такими спільнотами, вони, як і в наш час, переростали в тривалі суперечки й гострі конфлікти за прикордонні території. Проте як у давнину, так і в сучасному світі, попри всю серйозність міжетнічних суперечок і конфліктів, усі вони налагоджувалися і налагоджуються завжди і всюди тільки за допомогою людей, що володіють мовою протилежної сторони, для яких мовний бар'єр не є перешкодою для спілкування. Іншими словами, за допомогою тлумачів, що ведуть початкові перемовини, а потім і перекладачів, які готують письмові угоди» [24, 10].

Роль перекладу у нашому житті зростає одночасно із розвитком суспільства. Поява перекладу зумовлюється потребою зав'язання економічних, духовних і культурних стосунків та потреб спілкування з іншомовними спільнотами. Потреба у перекладі, наприклад, у Київській Русі з'явилася тільки у зв'язку з потребою у регулярних церковних відправах, тобто десь 988 року. Найперший переклад в історії людства – це переклад Біблії старогрецькою мовою, зроблений тільки у III ст. до н.е. При перекладі можуть з'явитися багато труднощів, які перекладач вирішує за допомогою різних прийомів, як наприклад, застосування перекладацьких трансформацій, які ми будемо розглядати у нашій роботі.

Однією з найбільш виражених рис художнього перекладу є постійне використання різноманітних фігур мови — засобів, які застосовуються для максимального розкриття тексту читачеві. Ця особливість прийшла до нас ще з давніх часів, оскільки і в наш час використовуються різноманітні прийоми, які існували в Античності. Гра слів притаманна кожній мові, буває досить

важко зберегти всі стилістичні фігури мови в перекладному тексті. Часто перекладачеві потрібно не тільки професійне знання мови, але й кмітливість.

Часто при перекладі загублюються забарвлені описи персонажів, зникають їх особливості спілкування та поведінки. Більшість перекладачів залишають гру слів, діалекти, жаргони та інші стилістичні прийоми без перекладу. Художній переклад не може бути дослівним, бо це призведе до втрати емоційності, яскравості образів тексту.

Перекладацька діяльність в сучасному світі набуває дедалі більших масштабів і все більшу соціальну значимість. Професія перекладача набула більшої популярності, і в багатьох країнах створені спеціальні навчальні заклади, які готують професійних перекладачів. В тій чи іншій формі перекладами займаються і представники багатьох інших професій. Питаннями перекладу цікавляться широкі кола громадськості.

Робота перекладача над перетворенням тексту оригіналу в текст перекладу передбачає, як вміння користуватися готовими формулами і встановленими перекладацькою практикою правилами, так і рішення задач творчого характеру. Питання перекладу можуть розглядатися з різних точок зору. Предметом вивчення може стати вибір перекладного матеріалу з точки зору його змісту, його пізнавальної та художньої цінності, його характерності для тієї літератури, до якої належить оригінал.

Перекладацькі трансформації протягом великого проміжку часу вивчалися та продовжують вивчатися багатьма науковцями. Інтерес полягає саме в застосуванні цих трансформацій при перекладі з мови оригіналу на мову перекладу. На нашу думку, дослідження застосування перекладацьких трансформацій при перекладі книги Дугласа Адамса «Путівник по Галактиці для космотуристів», є *актуальним*, по-перше, тому що книга вийшла порівняно нещодавно, в 1979 році, по-друге, актуальність полягає в необхідності виокремити основні види перекладацьких трансформацій, розглянути причини, що викликають трансформації і в практичній частині проаналізувати випадки застосування перекладацьких трансформацій,

дослідити, яким чином вони реалізуються у художньому тексті, а також порівняти переклад як на українську, так і на російську мови.

Метою нашого дослідження є вияв частотності застосування перекладацьких трансформацій та причин їх використання при зіставленні оригіналу і перекладу художнього твору. Досягнення поставленої мети вимагає вирішення конкретних **завдань**:

- визначити, що становлять собою лексичні та граматичні трансформації;
- дослідити перекладацькі трансформації, визначити їх місце у процесі досягнення адекватності перекладу;
- проаналізувати досліджуваний текст на використання лексичних та граматичних трансформацій у процесі перекладу;
- порівняти частотність застосування лексичних та граматичних трансформацій в українському та російському перекладах.

Матеріалом дослідження є 503 лексичні трансформації та 411 граматичні трансформації відібрані методом суцільної вибірки у книзі «Путівник по Галактиці для космотуристів». Ця книга — серія гумористичних науково-фантастичних романів британського письменника Дугласа Адамса. Переклад на українську мову виконав О. Антомонов у 1990 році та на російську мову твір був перекладений В.Бакановим у 1995 році.

У роботі застосовані загальнонаукові **методи**: аналіз в синтез теоретичного матеріалу, спостереження, описовий метод та власне лінгвістичні методи: порівняльний, контекстуально-інтерпретаційний, метод компонентного аналізу, метод суцільної вибірки, кількісний метод.

Об'єктом дослідження є перекладацькі трансформації у процесі перекладу з англійської мови українською та російською.

Предметом дослідження є лексичні та граматичні трансформації у процесі перекладу.

Висновки

У пропонованій роботі ми розглядали лексичні та граматичні трансформації. Матеріалом дослідження були 503 лексичні трансформації та 411 граматичні трансформації, відібрані методом суцільної вибірки у книзі «Путівник по Галактиці для космотуристів».

Кожен науковець дає своє поняття перекладацьких трансформацій. Із чого ми зробили висновок, що лексичні трансформації — це відхилення при перекладі від словникових відповідностей, яке полягає у заміні окремих лексичних одиниць початкової мови на лексичні одиниці мови перекладу, які не є їх еквівалентами. Граматичні трансформації — це коли граматична одиниця мови оригіналу замінюється у граматичну одиницю у мові перекладу та не є повністю відповідною до оригіналу.

Теоретико-методологічним підґрунтям нашого дослідження є праці відомих лінгвістів: Л.С. Бархударова, В.С. Виноградова, В.Н. Комісарова, Т.А. Казакової, А.В. Федорова, І.С. Олексієвої, І.В. Арнольд, Л.К. Латишева, С.Є. Максимова.

Також кожен лінгвіст створив свою власну класифікацію. При аналізі лексичних трансформацій ми вирішили зупинитися саме на класифікації Л.К. Латишева, яка включає у себе: лексико-семантичні заміни (конкретизація, генералізація, смисловий розвиток/модуляція), антонімічний переклад, цілісне перетворення, але в нашій роботі можна побачити випадки опущення, додавання, які відсутні у класифікації Л.К. Латишева. Саме тому ми розробили свою власну робочу класифікацію, спираючись на класифікації Лева Константиновича Латишева та Леоніда Степановича Бархударова. Також при аналізі граматичних трансформацій ми використали класифікацію В.Н. Комісарова, яка включає у себе: членування речень, граматичні заміни різних рівней, об'єднання речень, а також у нашій роботі є випадки перестановок, які відсутні у класифікації В.Н. Комісарова. Тобто ми

розробили свою власну робочу класифікацію, спираючись на праці В.Н. Комісарова та С.Є. Максимова.

В результаті проведеного дослідження встановлено, що перекладацькі трансформації дуже часто застосовуються при перекладі з мови оригіналу на мову перекладу.

Було встановлено, що при перекладі на російську мову найчастотнішим видом лексичних трансформацій є смисловий розвиток, що становить 34% від загальної кількості аналізованих випадків. Другою за частотністю вживання є цілісне перетворення. Кількість прикладів склала 23,9% від загальної кількості аналізованих випадків.

Третє місце посідає конкретизація з 17,7%. На четвертому та п'ятому місцях антонімічний переклад та опущення, котрі складають 8,1% та 7,1% від загальної кількості аналізованих випадків відповідно.

А ось додавання та генералізація займають останні 2 місця та складають лише 6,9% та 2,3% від загальної кількості аналізованих випадків відповідно.

При перекладі на українську мову ми виявили, що найчастотнішою лексичною трансформацією є смисловий розвиток, який складає 41,8% від загальної кількості аналізованих випадків. На другому місці цілісне перетворення із 22,5% від загальної кількості аналізованих випадків.

Третє місце посіло додавання, яке становить 11,9%. На другому місці конкретизація із 23,5% від загальної кількості аналізованих випадків. Четверте місце за частотністю використання при перекладі займає конкретизація — 17%.

Опущення та генералізація посідають п'яте та шосте місце із 5,8% та 2,4% від загальної кількості аналізованих випадків відповідно. Антонімічний переклад складає 2% від загальної кількості аналізованих випадків та посідає останнє сьоме місце.

При перекладі на російську мову найчастотнішою граматичною трансформацією стали заміни на різних рівнях і склали 63% від загальної

кількості аналізованих випадків. На другому місці об'єднання, яке складає 18,5% . Членування та перестановки посіли третє та четверте місце і склали 10,5% та 8% від загальної кількості аналізованих випадків відповідно.

При перекладі на українську мову найчастотнішою граматичною трансформацією стали заміни на різних рівнях і склали 41,4% від загальної кількості аналізованих випадків. Друге місце посіло членування із 36,5%. Об'єднання та перестановки посіли третє та четверте місце і склали 14,6% та 4,5% від загальної кількості аналізованих випадків відповідно.

Як ми бачимо, статистка показує, що при перекладі на російську та українську мову частотність використання одних і тих же перекладацьких трансформацій майже однакова.

При перекладі на українську та російську мови найчастотнішими лексичними трансформаціями стали смисловий розвиток та цілісне перетворення, що обумовлено різницею у системах мов. Для уникнення дослівного перекладу з англійської, який би не звучав гарно українською/російською та збив би з пантелику читачів, перекладачам зазвичай потрібно перекладати саме зміст відштовхуючись від контексту.

Серед граматичних трансформацій при перекладі найчастотнішими стали заміни як на російську так і на українську мови. Це обумовлено різними будовами англійської та російської/української мов. Кожна мова має свої правила, які не завжди співпадають із нормами іноземної мови, тому переклад без граматичних трансформацій неможливий.

Причинами частотного використання саме смислового розвитку, цілісного перетворення та заміни на різних рівнях зумовлені різницею в структурах мов. Прийом смислового розвитку та цілісного перетворення іноді становить собою єдиний вірний варіант для того, щоб адекватно передати початковий зміст тексту.

Отже, переклади роману британського письменника Дугласа Адамса «Путівник по Галактиці для космотуристів», виконані О.Антомоновим на українську мову та В. Бакановим на російську відповідають літературним

стандартам. Прибігши до різних прийомів застосування перекладацьких трансформацій, перекладачі досягнули повної передачі лексичних одиниць. Обидва варіанти дуже близькі один до одного та кожен із перекладачів вдало виконав свій варіант перекладу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексеев А.Я. Художественный образ и перевод - Вісник. СумДУ. - 2006. - Том 1, №11 (95). - С.126-130.
2. Алексеева И.С. Введение в переводоведение Учеб. пособие для студ. филол. и лингв. фак. высш. учеб. Заведений, ИЦ Академия, Фил. фак. СПбГУ, 2004. - 263с.
3. Алексеева И.С. Профессиональный тренинг переводчика: учеб. пособие. - СПб.: Союз, 2005. - 288 с.
4. Алексеева И.С. Текст и перевод. Вопросы теории. Монография. - М.: Международные отношения, 2008. - 184 с.
5. Алимов В. В. Теория перевода. Перевод в сфере профессиональной коммуникации / В. В. Алимов. - М.: Наука, 2006. - 160с.
6. Антрушина Г.Б. Лексикология английского языка / Г.Б. Антрушина, О.В. Афанасьева, Н.Н. Морозова. - М.: Дрофа, 2000. - 288с.
7. Арнольд И.В. Лексикология современного английского языка: Учеб.для институтов и факультетов иностранных языков / Ирина Владимировна Арнольд. - М.: Высшая школа, 1986. - 304с.
8. Бархударов Л.С., Рецкер Я.И. Курс лекций по теории перевода. - М.: 2003. 263 с.
9. Бархударов Л.С. Текст как единица языка и единица перевода // Лингвистика текста. - М., 1974. - Ч.1.
10. Бархударов Л.С. Язык и перевод (Вопросы общей и частной теории перевода). - М.: Международные отношения, 1975. - 240 с.
11. Белякова Е.И. Translating from English: Переводим с английского/Материалы для семинарских и практических занятий по теории и практике перевода (с английского на русский). - СПб.: КАРО, 2003. - 160 с.
12. Борисова Л.И. Особенности перевода общеупотребительной и общенаучной лексики с английского языка на русский. -- М.: 2003. -- 171 с.
13. Бреус Е.В. Теория и практика перевода с английского языка на русский: Учебное пособие. - М.: 2001. - 104 с.

14. Виноградов В.С. Введение в переводоведение (общие и лексические вопросы). – М.: Издательство института общего среднего образования РАО, 2001 – 224с.
15. Влахов, С. Непереводимое в переводе / С. Влахов, С.Флорин. - М.: Международные отношения, 1980. - 416 с.
16. Гальперин И.Р. Очерки по стилистике английского языка. - М.: Издательство литературы на иностранных языках, 1978. - 528 с.
17. Казакова Т.А. Практические основы перевода. English — Russia. - Серия: Изучаем иностранные языки. - СПб.: " Издательство Союз", - 2001, - 320с.
18. Комиссаров В.Н. Вопросы теории перевода в зарубежной лингвистике: Сб. ст. / Отв. Ред. - Москва, 1978. - 233с.
19. Комиссаров В. Н. Практикум по переводу с английского языка на русский / В. Н. Комиссаров, А. Л. Коралова - М.: Высшая школа, 1990. - 127с.
20. Комиссаров В.Н. Современное переводоведение. - М., 2001. - 424 с.
21. Комиссаров В.Н. Теория перевода (лингвистические аспекты): Учеб.для ин-тов и фак. иностр. яз. - М.: Высш. шк., 1990. - 253 с.
22. Комиссаров В.Н., Рецкер Я.И., Тархов В.И. Пособие по переводу с английского языка на русский. - Часть II - М.: 2005. - 287с.
23. Копанев П. И. Теория и практика письменного перевода / П. И. Копанев. - М.: Наука, 1986 - 515 с.
24. Корунець І.В. Вступ до перекладознавства. Підручник.- Вінниця: Нова Книга,- 2008. -512 с.
25. Крупнов В.Н. В творческой лаборатории переводчика. - М., 1976. - 261 с.
26. Латышев Л.К. Межъязыковые трансформации как средство достижения переводческой эквивалентности // Семантико-синтаксические проблемы теории языка и перевода. М.: Ин-т языкознания АН СССР, 1986. - С185

27. Латышев Л.К. Курс перевода: Эквивалентность перевода и способы ее достижения. - М.: Международные отношения, 1981 - 248с.
28. Латышев Л.К. Перевод: проблемы теории, практики и методики преподавания. - М.: Высшая школа, 1988. - 357 с.
29. Латышев Л. К. Технология перевода / Л. К. Латышев. М.: НВИ-ТЕЗАУРУС, 2001. - 317 с.
30. Левицкая Т.Р., Фитерман А.М. Проблемы перевода. — М.: Международные отношения, 1976. — 203 с.
31. Львовская З. Д. Теоретические проблемы перевода / З. Д. Львовская. - М.: Наука, 1985. - 318 с.
32. Максимов С. Є. Практичний курс перекладу (англійська та українська мови). Теорія та практика перекладацького аналізу тексту для студентів факультету перекладачів та факультету заочного та вечірнього навчання: Навчальний посібник. / С. Є. Максимов – К.: Ленвіт, 2006. – 157 с.
33. Миньяр-Белоручев Р. К. Как стать переводчиком / Р. К. Миньяр-Белоручев. - М.: Стелла, 1994. - 144с.
34. Миньяр-Белоручев, Р.К. Общая теория перевода и устный перевод. - М.: Воениздат, 1980. – 297 с.
35. Нелюбин Л.Л. Толковый переводоведческий словарь. - М.: 2001. - 260 с.
36. Паршин А. Теория и практика перевода. — М., 1985. — 310 с.
37. Попович А. Проблемы художественного перевода / А. Попович. - М.: Высш. школа, 1980. - 199 с.
38. Рецкер Я.И. Пособие по переводу с английского языка на русский язык. — 3-е изд., перераб. и доп. — М.: Просвещение, 1982. — 159 с.
39. Рецкер Я.И. Теория перевода и переводческая практика. — М.: Р. Валент, 2007. — 240 с.
40. Романова С.П., Коралова А.Л. Пособие по переводу с английского на русский. — 5-е изд. — М. : КДУ, 2011. — 176 с.

41. Федоров А.В. Основы общей теории перевода (лингвистические проблемы): Учеб.пособие. - М.: Высшая школа, 1983. - 303с.
42. Федоров А.В. Основы общей теории перевода (лингвистический очерк).- М.: 2002 - 225 с.
43. Федоров А.В. Основи теорії перекладу / Федоров А.В. - М., 2002. - 218с.
44. Ширяев А.Ф. Перевод как объект комплексного научного изучения // Лингвистические проблемы перевода. - М.: МГУ, 1979. - С.68 - 79.
45. Швейцер А.Д. Теория перевода: Статус, пробл., аспекты / Отв. ред. В. Н. Ярцева; АН СССР, Ин-т языкознания. - М. Наука, 1988. - 214с.
46. The ultimate hitchhiker's guide/ Douglas Adams — UK: Pan books, 1979. —898 p.
47. Автостопом по Галактике/ Дуглас Адамс: перевод с англ. В.Баканов. — М.: АСТ, 1997. — 491 с.
48. Путівник по Галактиці для космотуристів: роман/ Д. Адамс; пер. О. Антомонова. —Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2016. — 320с.
- <https://dictionary.cambridge.org/>
50. <https://en.oxforddictionaries.com/>
51. <http://study-english.info/article066.php>
33. https://studbooks.net/2094825/literatura/vidy_grammaticheskih_transformatsiy
52. <https://www.expeducation.ru/ru/article/view?id=6060>
49. 53. <http://storage.mstuca.ru/jspui/bitstream/123456789/3373/1/%D0%9B%D0%B5%D0%BA%D1%86%D0%B8%D0%B8%20%D0%BF%D0%BE%20%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B2%D0%BE%D0%B4%D1%87%D0%B8%D1%81%D0%BA%D0%BE%D0%B9%20%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%BC%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B5%20%D0%B4>

[%D0%BB%D1%8F%201%20%D0%BA%D1%83%D1%80%D1%81%D0%B0%20%D0%A1%D0%9E.pdf](#)

54. <http://study-english.info/transformations.php>

55. <https://multiurok.ru/files/grammaticheskie-osobennosti-angliiskogo-i-russkogo.html>

Summary

The theses submitted for defense deals with the study of peculiarities of using lexical and grammar transformations in the process of translating from English into Russian and Ukrainian.

The following tasks have been set in the paper:

1) to study theoretical sources of our investigation with the aim of denoting such notions as ‘translation’, ‘lexical’ transformation and ‘grammar’ transformations;

2) to analyze different points of views on transformations and their types used in the process of translation;

3) to compare the source language and target language texts;

4) to identify the most successful types of usage of lexical and grammar transformations.

Our research has been done on the basis of «The ultimate hitchhiker’s guide» by Douglas Adams.

The volume of the investigated material is 503 examples of lexical transformations and 411 examples of grammar transformations, obtained by consecutive selection.

Structurally the paper consists of the introduction, two chapters, conclusion and bibliography. In the Introduction the main aim and tasks of the investigation are being determined, it also includes the practical application of this work. Chapter one presents a theoretical background to the research discussing the notions ‘translation’, ‘lexical transformation’, ‘grammar transformation’, ‘types of transformation’. Chapter two gives the detailed analysis and comparison of the cases of using lexical and grammar transformations in the process of translation. The results of the analysis are stated in the Conclusion. The paper is supplied with a table reflecting the results of the quantitative analysis.

In the process of our investigation we have come to the following conclusions:

1. Meaning extension is replacement of a word or a part of the word of the source language into a target language, the meaning of which logically follows from the meaning of the words in the source language.

2. Concretization is used when something in the target language is usually expressed using concepts with narrower meaning or when preserving the original concepts with broader meaning would result in an awkward translation.

3. Addition is used in process of translation from English into Russian, due to the greater laconism inherent in English syntax.

4. Contextual modification is a comprehensive transformation of both individual words and sentences in general.

5. Omission is a grammatical redundancy of certain forms in two languages.

6. Generalization is used when something in the target language is usually expressed using concepts with broader meaning or when preserving the original concepts with narrower meaning would result in an awkward translation.

7. Antonymic translation is defined as rendering of English words and statements by means of opposite, antonymic words and constructions.

8. Replacement stands for changing grammatical indications of word forms, parts of speech, members of sentence and sentences (simple sentence is transformed into complex one and vice versa).

9. Sentence fragmentation means substituting a complex or compound sentence with several simple ones, or a simple sentence with a complex one.

10. Sentence integration is the opposite transformation to fragmentation – substituting several simple sentences with a complex/ compound one or a complex sentence with a simple one.

11. Transposition. It is a change in the order of linguistic elements, which are words, phrases, clauses and sentences.

12. Meaning extension was more frequently used in translation into Russian. We have 71 examples (34%). The second and the third places took contextual modification and concretization — 50 examples (23,9%) and 37 examples (17,7%) respectively. On the fourth and the fifth places by frequency of use are antonymic

translation and omission — 17 examples (8,1%) and 15 examples (7,1%) respectively. In the process of translation into Russian, the less used ones are addition — 14 examples (6,9%) and generalization — 5 examples (2,3%) respectively.

14. Meaning extension was more frequently used in translation into Ukrainian. We have 123 examples (41,8%). The second place took contextual modification with 69 examples (23,5%). The third, the fourth and the fifth places took concretization with 50 examples (17%), addition with 22 examples (7,5%) and omission with 17 examples (5,8%) respectively. Less used lexical transformations in process of translation into Ukrainian became generalization — 7 examples each (2,4%).

15. Replacement was more frequently used in translation into Russian. We have 102 examples (63%). The second and third places took sentence integration with 30 examples (18,5%) and sentence fragmentation with 17 examples (10,5%) respectively. The less used is transposition with 13 examples (8%).

16. Replacement was more frequently used in translation into Ukrainian. We have 108 examples (41,4%). The second place took sentence fragmentation with 94 examples (36,5%). The third and fourth places took sentence integration with 39 examples (14,6%) and transposition with 13 examples (4,5%) respectively.

The paper is supplied with a number of tables reflecting the results of quantitative analysis. These enable one to draw conclusions as to frequency of usage of lexical and grammar transformations in translation of literary text.